

Vofkori László

Hozzászólás az Erdélyi Magyar Magánegyetem ügyéhez

Dr. Tonk Sándor, a Sapientia Alapítvány kuratóriumi elnökének vitaindító tanulmányát olvasva az Erdélyi Magyar Magánegyetemről, hozzászólásomban az alábbi gondolatköröket szeretném érinteni.

I. Helyzetelemzés, kiindulási pontok

A jelenlegi körülmények közepette nincs biztos kiindulási pont, szervezeti állapot, amiből egyértelmű intézményépítési struktúrákat lehetne átvenni - a magánegyetemre kivetítve -, azaz amiből eredményesen lehetne tanulni. Ebből következik, hogy szervezési és döntési hibák intézményalapítás során mindenképpen előfordulhatnak. A létesítendő "universitas" működése attól is függ, hogy mennyire lehet kiépíteni a világtrendeket követő, az erdélyi körülményekre érvényes struktúrákat, mennyire racionális és gazdaságos ezek működtetése.

Valamennyi magánegyetemi centrum a centrumtárság jelentős szellemi-alkotói műhelyeként fogható fel, ahol végre az alkotó értelmiség megtalálhatja számításait, érvényesülési lehetőségeit. Mindez egy-egy régió anyagi és szellemi felzárkóztatásának is egyik reális zálogaként értékelhető. Tényként elfogadom, hogy a jelenlegi romániai magyar egyetemi oktatás többsejtű.

A magánegyetem keretében létrehozandó karok akkreditációs dokumentumainak elkészítése és az ideiglenes működési engedélyek megszerzése elengedhetetlen feltétele a magánegyetemi működésnek.

A Sapientia Alapítvány Kuratóriumának *Nyilatkozata* az Erdélyi Magyar Magánegyetemről röviden érinti a főbb kérdésköröket. Az erdélyi történelmi egyházak vezetői és a Sapientia Alapítvány Kuratóriumának elvei és értékviszonyulásai világosak, az alapértékek (I. fejezet) társadalmi-politikai hangvétele határozott (talán az utolsó bekezdést lehetett volna egyértelműbbé tenni a támogatási rendszert illetően). Ide kíváncszott volna a kellő távlatosság, mely legalább 15-20 évre előrevetítette volna az Erdélyi Magyar Magánegyetem stratégiai elgondolásait, és a megvalósítási módokat. Enélkül fennáll a veszély, hogy újból sötétben tapogatózunk. Az intézményi cél (célhierarchia vagy minden egyes cél) világosan tűnjön ki, körültekintően átgondolt és megvalósítható kitételeit a kimenet (akkreditáció) oldaláról is meg kellene közelíteni.

A Nyilatkozatban tételesen nem szerepel az, hogy a magánegyetem kire számít ebben az intézményépítő hatalmas munkában, kikkel óhajt dolgozni, milyen célok érdekében és kinek (célpopuláció), meddig, milyen körülmények között, és végül milyen a minőség-értelmezése.

Az *egyetem szervezete* c. fejezet első bekezdéséből nem derül ki egyértelműen, hogy mit értenek "több lábbon álló, rugalmas és változatos formában és oktatási programok szerint" (ez munkatanácskozási szakmai zsargon lehet?) megfogalmazás alatt. Szerintem a "háttérintézmények és a létrehozandó infrastruktúra" felajánlása igen korai, mert még nincs megteremtve. A második bekezdésben igen korán megajánlja a Kuratórium az ún. "átjárhatóságot" és a "szakmai háttér" használatát "az állami román felsőoktatásban tanuló diákok és tanárok számára". A harmadik bekezdésben a modulrendszerű egyetemi építkezés elegánsnak, az "egyetemi hálózat" kifejezés pedig igen meredeknek tűnik. A negyedik bekezdés jó és a fejezet elejére kíváncszik.

A III. fejezet jól sikerült, átgondolt és a tudásalapú társadalom eszméjét hordozza, a pályázati kiírási szándék egyértelművé teszi a magánegyetem nyíltságát.

A IV. fejezet második bekezdésében a pontszerű központok (Nagyvárad, Kolozsvár, Marosvásárhely) mellett említi a Székelyföldet is, ami jelen esetben "régión" és nem pont (máskülönben Marosvásárhely a Székelyföld fővárosa, szellemi központja!). Az eddigi egyeztetések (többek között Szovátán) elnapolták a "székelyföldi leosztás" kérdését, ami újabb bonyodalmak forrását jelentheti.

Mivel "indulásból" a Kuratóriumnak nem álltak rendelkezésre megfelelő "háttér-információk a vidékről", így tételesen nem tudta megjeleníteni a létesítendő karokat és azok szakmai struktúráját, nem beszélve a felkínálandó szakmai szabadságról a karok és szakok működésének kialakításában.

A "több szem többet lát" népi elv alapján úgy vélem, hogy Tonk Sándor vitaindítója elejére éppen a Sapientia Alapítvány Kuratóriumának Küldetésnyilatkozata, annak tartalmi és eszmei pontjai kívánkoznának. A tanulmány csupán egy mondatban említi az önálló állami magyar tudományegyetem szükségességét, és mint "múltbeli témaként" jöhet számításba, jelezve, hogy "elhangzott majd minden érv és ellenérv". Nekem úgy tűnik, mintha ez a kérdés a nagyon távoli jövő kérdésköre lenne. Vagyis az a) pontban még mindig "az állami egyetemi oktatás keretében bővíteni a magyar nyelvű oktatást" minimum-elv jut kifejezésre, holott a kormányon lévő RMDSZ csúcsvezetése valamikor megígérte teljes odaadását és kompetenciáját az önálló állami magyar tudományegyetem létrehozásáért. Végül nehogy az legyen, hogy a magánegyetem több évre tervezett intézményszervezési kérdésköre "elaltassa" az RMDSZ tisztségviselőinek és csúcsvezetésének további erőfeszítéseit az állami egyetem létrehozása ügyében! Úgy vélem, hogy a b) pont alternatívája ("megteremteni a magánegyetemet") - éppen az állami egyetem ellenében - az állami magyar egyetem esélyeit időben mintegy elnapolja. Nincs kizárva, hogy az állami magyar egyetem megteremtésének feltételeit a többségiak részben az eurointegrációs lehetőségek függvényeként kezelik. A magánegyetem ügyében is úgy jártunk, hogy a "politika megelőzte a szakmát", vagyis az egyházi háttérű magánegyetem alapítására felajánlott pénzüsszeg váratlanul érte az erdélyi értelmiségi köröket és a politikai vezetést: "lesz pénz és nincs szervezeti keret, alapos elgondolás a magánegyetemről".

A Tervezet a *Tények és feladatok* kal indul. Egyértelmű, ha már nincs önálló állami magyar egyetem, akkor hát legyen magánegyetem. De hogyan? Előzmények és kellő tapasztalat hiányában az erdélyi magyarság már kételkedve fogadja egy újabb, végeredményben anyagilag is számottevő kiadásokkal járó magánegyetem tervezetét. Itt nem ellenzésről van szó, hanem éppen az erdélyi magyarság anyagi és szellemi lehetőségeinek újabb megpróbáltatásairól. Úgy vélem, hogy indulásként egy erdélyi magánegyetem elegendő, ha alapul vesszük az erdélyi magyarság fiataljainak távlati demográfiai trendjeit. Noha a romániai magyar egyetemi diáktársadalom alulreprezentált (3,9% 1999-ben), arra is gondolni kell, hogy a növekvő tanulási kedv teljében sokfelé felvételizhet az erdélyi magyar fiatal. Egy túlméretezett magánegyetem ügye sem ildomos, ugyanis sem kellő szellemi háttér, sem kellő nagyságú célpopuláció nem áll rendelkezésre. Indulásként jó lenne már a tervezési szakaszban számba venni mindazon praxeológiai alapelvek érvényesülését, melyekre alapozva az eredményesen végzett intézményszervezésnek kezdeti eredményei elfogadhatóak lesznek. Melyek tehát a legfontosabb teendőink? A javasolt sorrend a következő:

Cél és feladatrendszer keretében egy közeli (4-5 évre) és egy hosszú távú (10-15 évre) terjedő stratégiai tervet kell kidolgozni. Nélküle olyan marad, mint a többi próbálkozás és foldozás. Olyan dolgokra is gondolni kell, mint pl. az egyéni célok teljesítésének lehetősége (ezt el is várja a potenciális diák). Pontosan látni kell, hogy anyagi és szellemi erőnk teljében mire lennénk képesek: van-e elég energiánk, pénzünk, szakemberünk, hallgatónk az áhított minőségi egyetemi oktatás megvalósítására. A mai munkaerőpiac Székelyföldön is széles skálán kínálja azt a szakmasztruktúrát, melyet a fiatalok jobban látnak, mint az előbbi generáció. A képzésnek ezeknek kell megfelelnie.

Tartalom tekintetében meg kell határozni, hogy mit és mennyit akar megvalósítani a létesítendő magánegyetem. Azaz indulásból pontosan tudni kell, hogyan működik az ismert "rendszer és struktúra" a magánegyetem esetében. De olyan kifejezésekre is ügyelni kellene a stratégiai terv kidolgozása kapcsán, mint az "egyetemi hálózat", mert 3-4 különböző településen létesített egyetemi kar és kutatási szakirány még nem hálózat. A fogalmakat már az elején tisztázni kell, mert ha nem adjuk meg a pontos szemantikai tartalmát (hogy milyen értelemben használjuk a kifejezéseket és fogalmakat), akkor egymást követik a félreértések és magyarázatok.

A *követelményszint* sem elhanyagolható szempont, ugyanis ismerni kell, hogy milyen minőségi feltételeknek kell megfelelnie (az ún. "eurokonform" divatos kifejezés mellett jó lenne pontosan kibontani és mérhető módon megadni a követelményszintet és a mérési technikákat). A létesítendő magyar magánegyetem saját szellemiségének, meghirdetésre kerülő értékrendjének lefektetése, kimunkálása szintén ide tartozik. Csak középszintű - "hol van óra, hol nincs"; "hol van szaktanár, hol nincs" - megoldásban nem szabad gondolkodni. Első lépésben ki kell nevezni az intézményszervezőket, a karok vezetőit és a katedrafőnököket. E nélkül nem indulhat egyetlen magánegyetemi kar, szakirány sem. Ez valóban pénz és szakember-készenléti állapot kérdése. A fejtárgyokat azonnal munkába kell állítani. Indulhat a pályázati rendszer is.

A *módszer és eszközkészlet* témakörében részletezni kell azt, hogyan, milyen eszközökkel, anyagi és szellemi háttérrel óhajt dolgozni az induló magánegyetem.

Szervezési forma rögzítené az intézményi kereteket - "hány lábon álljon", milyen nagyságú épületekben, egyetemi campusban vagy néhány épületben gondolkodjunk-e stb. A humán erőforrások megtervezése lesz a legnehezebb, gondolok a tantestületek vízszintes és vertikális mobilitására, a továbbképzés kérdéskörére, a tudományos kutatási modul integrációjára, az igazi értelmiségi lét alapjainak megteremtésére vidéken is.

Az *értékelésnek* (finalitás) arra kell irányulnia, hogy mi van a "kimenet"-ben, azaz a magánegyetem valóban eleget tesz-e az akkreditációs elvárásoknak, milyen visszacsatolási pontokon kell javítani. A magánegyetemi képzés hatékonyságát tehát a *kimenet oldaláról* kell mérni. Itt kap helyet, hogy mit ígérünk a hallgatóknak, és milyen diplomájuk lesz. A feltételezett diploma egyenértékűségére valakinek (az intézménynek) garanciát kell vállalnia: márpedig a diploma nem csak végtermék, hanem az érvényesülés kezdete. Az is igaz, hogy a hallgató nem a diploma árát fizeti meg, hanem saját érvényesülését egyengeti tanulmányai során.

Mindezek után a magánegyetem ügyében az alábbi elemzési szempontokat tartom fontosnak:

1. Intézményi szempontból

"Hány lábon (pilléren) álljon" az erdélyi magyar magánegyetem? (Ügyelni kell hisz "a túl sok láb elfáradhat", és négy év múlva a megszűnési veszély komoly kérdésként leselkedik.)

Hol (milyen városokban) és mit akarunk, s mikortól indul az oktatás? A javasolt centrumok, centrumtérsegek megfelelők: Nagyvárad, Kolozsvár, Marosvásárhely és a Székelyföld (ez már egy kisebb régió).

Milyen szerepet szánunk az egyes centrumtérsegeknek? Milyen szakirányokat (profilokat) részesítünk előnyben, kinek a kérésére (felmérés nélkül újból tapogatózunk!), hogyan látjuk a meghirdetett centrumokban az értelmiségi lét kibontakozási lehetőségeit? Mivel nincs egységes európai magánegyetemi szervezési modell, ezért a fejlődés nemzetközi trendjének megfelelően a négy régióban *szellemi-alkotói központként, oktatási és kutatási centrumként* kell felfogni *Nagyvárad, Kolozsvár, Marosvásárhely és a Székelyföld szerepét* (melynek második szellemi központja ugyancsak a központi fekvésű, legkönnyebben megközelíthető, dinamikusan fejlődő Székelyudvarhely). Centrumként *5000 főre* kell tervezni a hallgatói létszámot. Egy ilyen létszámú egyetem még képes rugalmasan alkalmazkodni a képzési igényekhez, struktúrái képesek időről időre megújulni. Mikor ezek a centrumok eredményesen fognak működni, megalakulhat a legátfogóbb intézményszervezeti keret, az Erdélyi Magyar Magánegyetem. A magánegyetem irányítási rendszerének központjaként Kolozsvárt javaslom. Itt működne a Rektori Hivatal. Itt lenne a stratégiai és operatív vezetés legfelsőbb szintje (humánpolitikai osztály és a nemzetközi szervezőiroda). Igazi intézményszervezeti hálózat - rendszerszemléleti alapon - csak akkor lehet, ha a négy régiót vagy akciócentrumot egy egységes számítógépes rendszer kapcsolná össze. Ezt az *intézményi integrációt* éppen az európai felsőoktatási trendek diktálják.

2. Egyetemi oktatók szempontjából

Van-e elegendő egyetemi tanár? A tanszemélyzet reális állapota (gyakornoktól az egyetemi tanárig) igen fontos kiindulópont. A mindenkori magánegyetem minősítése a tanszemélyzet függvénye: ne feledjük, jelenleg az eredményképes oktatógárda több mint fele 60 év feletti. Elsőrendű fontosságú a tudományos fokozatokkal rendelkező magyar nyelvű vagy magyar nyelven beszélő oktatói személyzet kataszterének elkészítése egész Romániában. Rögtön kövesse a posztgraduális képzés tervének elkészítése, a Ph. D. és más továbbképzési formák naptári (évi) rögzítése. Az ösztöndíjrendszer mielőbbi kiépítését - egyetemi oktatók és hallgatók részére - igen fontos kezdeti lépésnek tekinteném.

3. Várható célpopuláció verbuválása régióként

Alapos oktatásstatisztikai felmérésre van szükség a 2001. januári népszámlálás tükrében is. Pontosan látni kell, hogy a demográfiai erózió (a magyar népességelöregedés, kivándorlás stb.) erősen hat centrumtérsegeinkben is. Nyílt és átjárható magánegyetemre van szükség, ahol a hallgatók számításainak megfelelően jelentkeznek egy-egy karra és szakra.

4. A politikum kérdésköre

Végére hagytam a *politikum* kérdéskörét. Itt "sokan" tájékozatlanok vagyunk, mert a politika útjai kiszámíthatatlanok. Kettős szorítóban vergődünk: a többségiek és az érdekképviseletünk politikuma között. A határozott politikai állásfoglalások mindkét oldalról elégtelenek. Az okok nem tisztázódtak. Mondhat mindenki mindent, tízéves

hiányérzetünk állandósult: önálló romániai magyar egyetem még nincs! Talán az alapítványi magánegyetem kérdése már indulásból nehézkes szerkezetűnek ígérkezik.

II. Intézményalapítási és működési elvek, alapgondolatok

Az Erdélyi Magyar Magánegyetem (a továbbiakban: magánegyetem) egy jelentős lépésnek ígérkezik az *erdélyi magyar felsőoktatás történetében*. Mindez arra inti a szervezőket és az adományozót, hogy alaposan, körültekintően és a felelősségtudat teljében dolgozza ki a magánegyetem *stratégiai és operatív tervét*.

Az Erdélyi Magyar Magánegyetem Stratégiai Terve egy olyan modellterv, amely a magánegyetem célrendszerét, stratégiáját és működését fogalmazza meg hosszú távra. Mindez lehetőséget biztosít a folyamatos korszerűsítésre, az ügyvitel racionális megszervezésére. A magánegyetem Információs Rendszere feltételezi, hogy semmit ne tekintsünk haszontalannak anélkül, hogy ne vizsgálná meg, beleillik-e a stratégiai tervbe. Alternatívákra mindig szükség van. Lineáris modellünk lépései: Stratégia - Adottságok (anyagi és szellemi infrastruktúra, humán erőforrások) - Támogatási rendszer - Végrehajtás. Valamennyi döntéshozatal központjában az egyetemi hallgatóknak kell állnia. A magánegyetem ö érettük van. Megfontolandó, hogy a gazdasági, politikai és intézményi realitások kínálta feltételrendszer főbb pontjai ne akadályozzák egymást. A magánegyetem teljes vertikumának kiépítése érdekében a pénzügyi források eredményes összehangolására lesz szükség. Ez a kérdéskör talán a legnehezebb.

Az intézményi fejlődés folyamatában alapvetően fontos az alábbiak figyelembevétele:

1. *Célok* (célhierarchia) - ennek kell alárendelni minden intézkedést.
2. *Struktúra és működés* - tulajdonképpen a "didaktikai technológia": hogyan, mit és milyen szinten tanítunk.
3. *Erőforrások* (anyagi és humán erőforrások).
4. *Intézményi környezet* (kapcsolatok, pályázati rendszer, integrációs lehetőségek).

Az már indulásból világos, hogy közös elképzelés nélkül - mindez egész Erdély területére vonatkozik - a magánegyetemnek nincs kellő alapja. Ezért a legszélesebb nyilvánosságot kell biztosítani a szakembereknek, hogy véleményyt mondjanak a magánegyetemről, ha már nem lépett előbbre a romániai állami magyar egyetem ügye. A közös jövőről és értelmiségi küldetésről együtt és most kell nyilatkozni. A vitaindítóban jelzett négy centrumtérsgben el kell készíteni a "testre szabott" magánegyetem fejlesztési elképzeléseit, képzési programjait. A kidolgozott programban nevesíteni kell a döntési mechanizmusokat, az együttműködési módozatokat és az irányítás kérdéseit.

Egyetemi hálózatot - az intézményszervezés szempontjából - kiépíteni csak akkor lehet, ha vannak jól működő pontjai, működő magánegyetemi karai, ellenkező esetben csak gráfelméleti fogalom marad. A hálózat nem csak oktatói területet jelent, hanem kapcsolatot kutatóbázisokkal, háttérintézményekkel, az üzleti élet szereplőivel. A magánegyetem jövője attól is függ, hogyan építi be a társadalmi környezet konkrét struktúráit saját működésébe. A magánegyetem közös értékrendjének kialakítása sok időt vesz igénybe, de megéri az igyekezetet.

A létrehozandó Erdélyi Magyar Magánegyetem kidolgozandó *intézményszervezési és -telepítési alapelvei közül az alábbiakat tartom fontosnak*:

(1) *A minőségi egyetemi oktatás elve*. Ezt az alapelvet elsődlegesen kell érvényesíteni. Minden mást ennek kell alárendelni. A teljesítmény-centrikus oktatás, a tudásalapú oktatás, a tartalom- és eszköztudás legyen a fő szempont valamennyi oktatási terv elkészítésekor. Tisztázni kell az elméleti és gyakorlati képzés egymáshoz való viszonyát, tudomány- és műegyetemi elágaztatási lehetőségeket, vagy éppen a művészeti-vizuális képzés integrációját. Arra is ügyelni kell, nehogy a "mindent" vagy "keveset, de minőségít" választási elv mellőzésekor saját csapdánkat állítsuk fel, mely éppen a minőségi oktatást fogja megkérdőjelezni. Valamennyi új struktúrának a *legmagasabb szintű oktatást és képzést* kell biztosítania, és valamennyi munkatársnak - oktatónak, kutatónak, hallgatónak - meg kell találnia helyét ebben a szervezési keretben. Ha pedig *mérni* akarunk, akkor *mennyiségi és minőségi mutatókat* kell kidolgozni és alkalmazni. Ne feledjük: a minőséget is mérni kell, ami nehéz feladat. A hangsúlyt a tanításról az önálló tanulásra kell áthelyezni, ahol a folyamatos teljesítményértékelés a hallgatót lendíti a tudásszerzés útján.

Ismerve a világtrendek ez irányú elmozdulásait, a *legkorszerűbb felsőoktatási tudástartalmakra* van szükség. Ezen a

téren mérvadóak az *információs társadalom* követelményei: széles skálán mozgó hallgatók képzése, magas szintű idegen nyelvismeret, alkalmazkodni tudás, a pályamódosítás lehetősége, a szakmastruktúra-kínálat bősége stb.

(2) *Az egyetemi integráció elve.* Azt jelenti, hogy a magánegyetem beágyazható legyen a romániai felsőoktatási intézményhálózatba, majd a közép-kelet-európai felsőoktatási intézményhálózatba. Az integráció így is konfliktusok forrása lehet.

(3) *Az egymásra épülés (modul rendszerű képzés) elve,* amely szorosan kapcsolódik az átjárhatóság elvéhez.

(4) *Az átjárhatóság elve.* Azt jelenti, hogy a magánegyetemi centrumok egyikéből biztosítva legyen az átjárhatóság egy másikba, sőt a rokon szakok keretében is. Mindez a hallgatók számára igen előnyös lehet (hallgatói mobilitás).

(5) *Alkalmazkodóképesség elve.* A magánegyetem legyen képes alkalmazkodni a változó társadalmi-gazdasági feltételekhez, a nemzetközi feltételekhez, trendekhez. Alkotóan valósítsa meg az igényelt jogharmonizációt (legalábbis a belső egyetemi autonómia szintjén).

(6) *A folyamatosság elve:* főleg a vezetésben (irányítás, menedzsment), hogy ne sérüljön a stratégiai ciklus. A fogyasztói kultúrát, a munkaerőpiacot állandóan követni kell. A mindenkori vezetésnek olyan társadalmi környezetet kell teremtenie (még karon belül is), melyben az oktatói habitus képes kiteljesedni: szükséges tehát a rugalmas viszonyulás az egyes kérdéskörökhöz, az informatikai technológiákhoz. A problémamegoldó-képesség, az együttműködési készség nem hiányozhat egyetlen kar életéből sem. Mindezt már a pályázati kiírások keretében lehet kamatoztatni.

(7) *A regionalitás elve.* Egész Erdély területére kiterjedő - a középrégiókat, valamint a szórványokat is átfogó - intézményként működhet eredményesen. A kirekesztés újabb lemorzsolódást eredményezhet. Elemezni kell a helyi keresletet is, a gazdaságosan működő centrumok megtervezése érdekében.

(8) *A tudományos műhelyek kiépítésnek elve.* Valamennyi kar oktatószemélyzetétől elvárando, hogy aktívan bekapcsolódjanak a regionális szempontokat szem előtt tartó tudományos kutatásba.

1. A szerző további alapgondolatai

(1) *Politikai-jogi megfontolások.* A Romániai Magyar Állami Egyetem (a továbbiakban: állami egyetem) ügye - remélhetőleg nem merül feledésbe. Azt hiszem, nem kell különösebben értékelni azt, hogy a romániai magyar adófizetők pénze ne vesszen kárba. Ezt a lépést valamennyi magánegyetem szervezőnek (is) szem előtt kell tartania. Addig, amíg megszületik az állami egyetem, "ölünkbe hullott a magánegyetem ügye (remélem, ezt nem kimondottan RMDSZ-vezető találta ki, és tálalta a magyar kormány asztalára, hogy ezen ez erdélyi egyetemóhajtó szakma rágódjon, bíbelődjön, matasson, és addig mások - úgymond oktatáspolitikusok - pihenjenek egy rendet, hátha többen elfelejtik a romániai magyar állami egyetem gondolatát). Az RMDSZ - mint a romániai magyarság érdekképviseleti szerve - remélhetőleg nem fog felsóhajtani, hogy "újból lehet meditálni" vagy négy évet, és bármilyen kis eredményt kisajátítani.

(2) *Tárgyi-anyagi feltételek.* Ingatlanok, pénzforrások kérdése. Tisztázni kell, hogyan áll a térítéses képzés, oktatási tevékenység pénzügyi oldala.

(3) *Szakmai és módszertani megfontolások:*

a) Multimédiával támogatott oktatási rendszerhez való kapcsolódási lehetőség. Számos tanulási szoftvert kell kidolgozni, amely éppen az interaktivitást biztosítja.

b) Kapcsolódás a virtuális egyetemi oktatáshoz.

c) Az új szemléletmód megköveteli: a tanításról az önálló tanulásra kell áttérni, az erőket az eredményes tanulás szolgálatába kell átcsoportosítani, a folyamatos teljesítményértékelés mellett (a hallgatói önkormányzatok szerepét tehát meg kell erősíteni).

(4) *Akkreditációs oldal:* talán az egyik legfontosabb kérdéskör. Valamennyi visszacsatolás a célkitűzés és az akkreditáció között kerül terítékre. Mindennek veleje a minőségi oldal, a minőségi oktatás.

(5) *Cselekvési és végrehajtási oldal*: azonnal lépni kell, valamennyi anyagi és humán erőforrást mozgósítani, hogy elinduljon az érdemi építkezés, intézményalapítás.

(*Nosztalgia helye*) Nekünk - akik a második világháború születtünk - most sokan úgy érezzük, hogy "semmi jó nem jött be!" Mégis van remény: "Dolgozni kell, ha élni akarunk" - erre intett Kós Károly - és "Az lesz a miénk, amit kiharcolunk!" Tehát: marad a kitartó munka, amely hosszú távon eredményes lesz! Kellenek a tiszta fejek, kalákában dolgozók az erdélyi magyarság igaz ügyéért! Fő intellektus hangzik: ne a torzsalkodás és a hatalomvágy döntse el, hogy kinek mikor van igaza, hanem mindig a beigazolt tettek és cselekedetek szintjén ítélkezzünk. A többi csak egy kilökött szöveg, fikció. A tények makacs dolgok. Ezeket kell munkába állítani és magas szinten értékesíteni. A politikumnak is mérhető tettekkel kell igazolnia korábbi ígéreteit. Állítsuk csúcserőforrásra pályára fiataljainkat, hogy érezzék hivatásukat és küldetésüket. Ami nekünk nem sikerült, az nekik sikerülni fog!

III. Végrehajtási terv

(1) Remélem, hogy az *önálló magyar magánegyetem* rektora, rektorhelyettesei, dékánjai, egyetemi tanárai, diákjai és az egyetem kiegészítő-igazgató személyzete, kapusa mind magyar, és az egyetem, karok állományába tartozó középületeket őrző kutyák mind-mind magyar szóra hallgatók lesznek! Ellenkező esetben újból nem csináltunk semmit. Ez egyértelműen a *kulturális autonómia* kérdésköréhez tartozik. Ha ezt nem sikerül megvalósítani, akkor felemás intézményirányításra nincs szüksége az erdélyi magyarságnak.

(2) A jelenlegi elemzés szempontjai: a jól szervezett magánegyetem, jó egyetemi oktatótestület, jó egyetemi hallgatók (célpopuláció).

a) *A jól szervezett magánegyetem*: korszerű, átjárható, szavát tartó a diploma ügyében is.

b) *Felkészült egyetemi oktatótestület* nélkül nem sokra megyünk.

c) *Hivatástudat teljében cselekvő egyetemi hallgatók* (célpopuláció): lényege, hogy a hallgatók sokkal elkötelezettebben viszonyuljanak tanulmányaikhoz. Ehhez érezniük kell az értelmiségi lét szépségeit.

Mindezek előrevetítésével a *feladatok* lebontásán a sor.

a. A Sapientia Alapítvány Kuratóriumának feladatai

1. A Kuratórium szavazza meg az *egyetemi oktatásszervező* képzésére szánt ösztöndíjat (Budapestre vagy máshová, 1-2 éves posztgraduális képzés).

2. A Kuratórium azonnali hatállyal nevezzen ki a négy oktatási centrumterületbe (Nagyvárad, Kolozsvár, Marosvásárhely, Székelyföld) egy-egy *magánegyetemi oktatásszervező rendszergazdát*, akik a magánegyetem magalakulásáig nyomon követik az illető régió minden, a magánegyetem-alapítással kapcsolatos kérdéskört, fejleményt, módszertani és intézményépítési eredményt, megvalósítást.

3. Hozza létre *oktatásszervezőkből álló Tanácsadó és Véleményező Szaktestületét* (ez nem egyenlő a mai Kuratórium összetételével, sem a kari dékánokkal). A végső döntést a Kuratórium a tanácsadó és véleményező testület szakvéleményeinek ismeretében hozza meg.

4. A Kuratórium tegye le a működéséhez szükséges *pályázati kiírásokat*:

- Az Erdélyi Magyar Magánegyetem Fejlesztési Pályázata (közös, a négy régiót átfogó vagy a Kuratórium egyéni pályázata formájában);

- Pályázat a magánegyetemi oktatói állások betöltésére;

- Pályázat a kari tanácsok és a dékánok kinevezésére (hatásköri felelőségek kidolgozása);

- Pályázat a háttérintézmények létrehozására;

- Pályázat az analitikus programok elkészítésére (hány tantárgyat, hány modul keretében lehet tanítani; mindez

előrevetíti a tanszemélyzeti keretet is);

- Pályázat az elektronikus tananyagok elkészítésére (oktatási szoftverek, tankönyvek és multimédiák);
- Pályázat az integrált kreditrendszer kidolgozására (minden oktatott programot a magánegyetem kreditponttal igazol, és ez a kreditpont átvihető egy másik felsőoktatási intézménybe);
- Pályázat a magánegyetemi oktatást közvetlenül kiszolgáló egységek létrehozására (egyetemi könyvtárak, hallgatók szabadidő központjai, diákcentrumok, laboratóriumok stb.);
- Pályázat a Magánegyetem Informatikai Rendszerének kiépítésére (olyan rendszerre, amelyen a magánegyetem on-line rendszere - oktatási modulok, könyvtár, tanulási központok [learning centre], kutatói háttér stb. -, mint virtuális tükör elérhető legyen);
- TEMPUS pályázatba való bekapcsolódás;
- Európai Képzési Alapítványhoz való csatlakozás;
- Diákcsere programokba való bekapcsolódás.

b. Az Egyetemszervező Kolozsvári Programiroda feladatai

1. Tartson állandó kapcsolatot a vidéki karokkal és oktatásszervezőkkel.

2. Szervezze meg a háttérintézményeket:

- Magyar Felsőoktatás-kutató Intézet (Kolozsvár-Marosvásárhely-Székelyudvarhely). Elsősorban arra kell figyelnie, hogy a magánegyetem életében bekövetkező változásokat menedzselje, megfelelő stratégiákat és operatív vezetőket irányítson a "legforróbb" helyekre. Mindezt azért, hogy a magánegyetem valamennyi munkatársát ráhangolja a közös cselekedetek fontosságára, hogy magukénak érezzék a magánegyetem ügyét, és elkötelezetten törekedjenek a szakmai együttműködésre.
- Felsőoktatási Közvéleménykutató Intézet (tényszerűen tájékoztasson arról, hogy merre kell keresni a kitörési pontokat, és hol kell javítani a mindennapi munkán).
- Oktatástechnikai Központ létesítése (egyetemi rendszergazda-képzéssel, akik kifejlesztik a multimédiás CD-ROM-okat, web-lapokat szerkesztenek, információs hálózatokat építenek ki stb.). Az egyetemi hallgatók igénylik az elektronikus tanulási formákat és lehetőségeket (magas motivációs faktoruk van, innen csak egy lépés az elektronikus publikációk felé).

3. Építse ki kapcsolatait a hazai társintézményekkel és az európai hasonló intézetekkel.

A legnehezebb a kimeneti oldal megtervezése. Ennek egyik értékelhető vetülete éppen az akkreditációs eljárás, melynek előírásai alapján már jól lehet tájékozódni a programok és a diplomák oldaláról is.

- [Berényi Dénes: Az erdélyi magánegyetem kérdéséhez](#)
- [Biró A. Zoltán: Romániai magyar magánegyetem, székelyföldi szemszögből](#)
- [Hollanda Dénes: Hozzászólás Tonk Sándor Romániai magyar magánegyetem című vitaindító írásához](#)
- [Horváth Sándor: Hozzászólás Tonk Sándor, a Sapientia Kuratóriuma elnökének tanulmányához](#)
- [Kerekes Jenő: Hozzászólás a romániai magyar egyetemi hálózat kiépítésének kérdéséhez](#)
- [Mester Béla: Mi\(ke\)t értünk ma az "egyetem" szón?](#)
- [Péli Gábor: Romániai magyar magánegyetem](#)
- [Péntek János: Elvek, tervek és realitások](#)
- [Pusztai Kálmán: Vélemény Tonk Sándor írásával kapcsolatban](#)
- [Somai József: Válaszúton a függőség vagy függetlenség felé](#)

Szabó Bálint György: Az erdélyi magyarok 21. századi felsőfokú oktatásának alapelveiről a Transylvania Trust Alapítvány értelmezésében

- Veress Károly: Egy egyetemkoncepció az illúzió és a valóság között
- Vofkori László: Hozzászólás az Erdélyi Magyar Magánegyetem ügyéhez
- Wanek Ferenc: Gondolatok a Romániai magyar magánegyetemről, Tonk Sándor vitaindító írása kapcsán
- Kurdi Krisztina - Ring Éva: Kisebbségi felsőoktatási modellek az Európai Unióban és az Erdélyi Magyar Magánegyetem
- Székely István: Értelmezési keret az erdélyi magyar egyetem kérdéséhez, különös tekintettel annak demográfiai összetevőire
- György Lajos: A magyar tudományosság és a magyar tanárképzés 1927. évi helyzete és jövő feladatai Erdélyben
- Tanulmányi bizottság Kolozsvárott
- A Sapientia Alapítvány Kuratóriumának Nyilatkozata az Erdélyi Magyar Magánegyetem létrehozásáról
- A Sapientia Alapítvány pályázati felhívása
- A kolozsvári székhelyű Sapientia Alapítvány Kuratóriumának közleménye
- Vetési László: Szórványstratégia - nemzetstratégia
- Dan Oprescu: A nemzeti kisebbségek 1999-ben
- Győri Szabó Róbert: A nemzeti kisebbségek oktatási rendszerei Lengyelországban
- Baranyi László: Magyar rádiós közszolgálat Romániában
- Kósa András László: Új biztonságpolitika az Európai Unióban. Meghatározó lesz-e a Nyugat-európai Unió?
- Mester Béla: Kisebbségi identitás a hálózottság korában
- Zakota Zoltán: Centralizáció és provizorátus
- Gerencsér Balázs - Juhász Albin: A kárpát-medencei magyar autonómiák lehetősége az ezredfordulón
- Hunyadi Attila: Romániai magyar gazdaságpolitika 1918-1940
- Zsigmond Csilla Dalma: Ökológiai katasztrófa vagy véletlen baleset? A ciánszennyeződés romániai sajtóvisszhangja
- A nemzetiségi irodalom válogatott bibliográfiája 1988 (folytatás)
- A magyar politikatudomány válogatott bibliográfiája 1999. harmadik negyedév

(c) Jakabffy Elemér Alapítvány, Media Index Egyesület 1999-2004
Impresszum | Médiaajánlat | Adatvédelmi záradék